

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Humanas opes vt contempserit, conumpseritque. cap. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

mode, duriterque habendo, mirifice cum Carolo consentiebant: & ei commoda sua negligentia, negligentia ipsa diligenter inferuiebant: ut verissime dixerit quispiam; qui res incommodas, acerbis que sequatur; vel abiectio, patientiaque exerceri velit; eum plurimos inuenire passim adiutores. At erant, qui, tum exiguum saepe comitatum; tum alia que dam in Carolo ad-christianæ humilitatis virtutem pertinentia reprehenderent; & summam dignitatem aliquo modo ita imminui quererentur. res etiam ad ipsum Pontificem Pium Quintum quandoque relata est: cui Carolus ita facti sui rationem reddidit, ut nihil haberet optimus Pater, quod improbaret. Eorum qui Dei ministri essent, dignitatem, ac existimationem, dicebat, non in humanis ornamentis; quæ tamen ad certum modum pluribus de causis essent adhibenda; sed in religiosis virtutibus consistere. Res ipsa declarauit, & superius narrata demonstrant; Caroli abiectio, morum grauitate, sanctitateque; coniunctam, summis, atque infimis tanto semper in honore fuisse: quantum nulla terreni splendoris ornamenta consequi potuissent.

Humanas
opes ut con-
tempserit,
consumpse-
ritque.
CAP. VII.

Religiosam paupertatem Carolus amauit; & eius officia pie coluit. eius victus, vitæque cultus satis ostendit. si quid in mensa, & omnino in domestico sumptu paulò copiosius, largius fieri animaduerneret, solebat statim corrigere. id vero tam celsi animi vir, qui omnes alioqui de re familiari curas, minutas, & cogitatione sua indignas iudicabat; virtutis causa obseruabat diligenter. Poma tantum, aut eiusmodi munuscula solebat accipere; eaque fere religiosi viris: quæ ipsa item, ut eleemosynam pietatis gratia datam, recipere videbatur. Quam vero parcus in ijs erat, quæ ad sui corporis commodum, domesticamue affluentiam pertinere,

posse viderentur; tam erat in ceteris omnibus, quæ pietati conducerent, liberalis; prorsusque opum magnanimus contemptor humanarum. quid amplius in hoc genere commorem, post maximas pecunias religionis ergo donatas; amplissimas facultates dimissas; exhaustam magnifica, & pulcherrima suppellectili domum; administrationis, officiaque honestissima, cum fructibus, & vectigalibus vberissimis relicta; post ea denique pietatis causa contempta, quæ summi saepe viri studiose quærunt; eademque tanta munificentia donata; ut nisi christiana, diuinaque liberalitas ea fuisset: dissolutam prorsus effusionem esse necesse fuerit. Sed aliquid etiam superest minime spernendum, quam daret ex facultatibus quæ remanserant eleemosynam, non opus est explicare. hoc sufficit; quidquid suo; familiæque necessario sumptui supererat, totum pie, ac religiose donabat. Egentium sacerdotum postulationes benigne tribuens, alias superauit, alias præuenit, ijs qui apud eum ecclesiæ operam dederant, imo & propinquorum eorum necessitatibus moderate subueniebat, si veras esse necessitates videret: de cetero largiri Episcopum non debere aiebat; sed omnia pauperibus, ecclesiæque; sue reseruare; cum tanta semper ad gregem pro debito officio iuuandum offerantur; ut vel maximæ facultates non sufficiant. cum ad eum retulisset, qui familiæ præerat; a pedibus hominem esse, qui iam minime aptus labori, ideoque dimittendus videretur: eandem ei mercedem, atque adeo maiorem tribui; tum e consuetis laboribus eximi iussit. Sumas fructum suorum, expensarumque rationes satis habebat generatim, eatenusque cognoscere, quatenus negligentis in fructibus ecclesiasticis erogandis condemnari non posset, cauereque, ne sumptu nimio æs alienum contrahens, creditoribus

ditoribus esset detrimēto . quamquā accepti, & expensi plerumque rationem cum omitteret, sumptus autem pijs de causis large mandaret; ne hoc quidem satis poterat cauere semper, tantumque aberat, vt ex reditibus quidquam vllō anno superesset; vt sepe antecedentis anni sumptus, in fructibus insequentis non modica ex parte niterentur. Nummorum genera, quantiue essent, minime nouerat; ac eos vel aspiciere ægre videbatur. Cum aureorum quadraginta millia ex ijs, quæ in regno Neapolitano viderat, allata essent ad eum in cubiculum, vbi acceptæ pecuniæ testimonium, ipsa præsentē pecunia conficiendum erat: ita exhorrescere visus est, vt si anguis esset oblatus; cubiculoque relicto, vix perficiendi actus necessitate reuersus est. tum vero statim auferrē iussit; & Præposito dom⁹ Cæsare Speciano accerlito; de quo sæpe mentio facta est; ad vsus pios dilargiendam totam distribuit, sic, vt aliquot addere aureorum millia necesse fuerit. eius Oeconomus inter alios fuit vir bonus, valdeque industrius, & ei ceteroqui charus; sed tanto facultatum Archiepiscopaliū augendi studio; vt prædiola, vel agellos addere prædijs ecclesiæ perpetuò studeret. quo in genere studioque aliquid eorum fere committere oportebat, quod profani homines facere solent; qui egenorum sæpe necessitate, ad suum quæstum, res eorū emendo, abutuntur: ex cupiditate emūt maiora, quam vt possint præsentī pecuniā satisfacere: vt semper debeant, aliaq; semper cogantur referuare pecunias. minoris interdum emunt, quàm res valeat, de redimēda re paciscentes; idq; ad maiorem integritatem pecuniæ fructum. quæ quidē sepiissime sunt auaris, atque improbiturpissimi quæstus integumenta; vixque multis assignatis conditionibus, a iuris sacri peritis possunt laqueis im-

probitatis expediri: semper vero suspicionem nō solum cupiditatis; sed etiam flagitij meritò mouent. Eius igitur generis negotia, cum ab ministro suo gesta Carolus rescisisset; & ex emptionibus quibusdā adhuc multum deberi, quod tenues homines exigendo defatigarentur: quamquā nihil improbe contractum argui poterat; summo tamen dolore affectus, hominem vocat: multis præsentibus; quoniam se inconsulto, ac omnino contra eius sententiā, ac voluntatem ea facta esse patefieri oportebat; acer rime si alium vllō tēpore, increpat; an eiusmodi essent, studijs suis, & omaino episcoporum, clericorumque officio digna: quantam infirmis præsertim animis, ansam datam esse, ad suspiciandū de mente Pastoris sui; quantā malis ad obrectandum: quoniam ore populum ad cupiditatem rerum humanarum fugiendam, terrenaque contemnenda hortaretur, cuius minister augendæ rei cupiditati tantopere visus esset inferuire: nexibus eiusmodi, tricis, inuolucris, ita enim appellabat, in discrimen vocatam fidem, existimationemq; suā; & vna cum ea, quod in primis dolebat, populi sui religiosas progressiones, ad id tempus, tanto studio, tantisque laboribus comparatas: quiduis perpeti se, aut amittere maluisse, quàm eiusmodi compendia facere: si alia ratione pretium emptorum bonorum creditoribus solui non posset; vendi se iubere quamprimum alias ecclesiæ possessiones. quod re ipsa perfici quamprimum per Lanfrancum Regnam iuriconsultum, & canonicum Med. in eo munere substitutum, curauit; cum ex increpationis dolore, vt existimatum est, ille in morbum incidisset; mortemque non multò post angore confectus obiisset. Domui Præpositus postremis annis Antonius Seneca, sumptus magnitudinem respiciens, inter alia

conquereretur; ex familiaribus quēdam a se nulla facta potestate, cellis penarijs omnibus afferre manus, & effundere largiter. Carolus autem ita sinere iussit; cum elemosynis tribuendis ille præfectus esset. Lis illata erat eius nomine Cardinali, primis Pij Quinti annis, de nobili Abbatia aureorum annuorum circiter duodecim millium; cumque accepisset, sacros Rotæ Romanæ iudices nō nulla iudicasse, quibus facile, vel potius sine dubio sese causam obtenturum speraret; sponte cessit, ac præter omnium opinionē remisit, quidquid ea in re posset consequi motus, ut aiebat, quod neque negotijs eiusmodi volebat suum a rebus diuinis animum distrahi; neque cum collega iudicio disceptare: omnino, quod litem nullam, quæ ad se priuatim pertineret; in qua esset actor, prosequi apud se cōstitutum habebat. nō enim eam sibi satisfacere rationem; quod posthabita omni diligentia, ne dum perturbatione; iudicibus rem totam posset permittere: respiciendum nāque esse quomodo posset ille, videri peteretur, ex actione commoueri; cuius animum remittendo sedare, & ad amorem allicere in sua manu esse videret. factum mire collaudauit Pontifex; collegæ, alijque omnes: magnūque boni reliqui ex eo lætitiæ fructum, propter illustris, religioſique exempli vtilitatem, perceperunt. Scimus alias etiam de priuato iure suo non semel eum insigniter remisisse, tantum nequid ex litibus in aliorum animis offensionis oriretur. Mercedēs, & pretia rerum suarum, si creditores cum eo forte conquererentur, familiare sue ipsi consulerent, ita iudicauit; ut non æquitatem solū expleret; sed expectationem quoque petentium, liberalitate vinceret. quibus de reb⁹ hoc loco breuitatis causa non explicamus. Cum ad locum diœcesis quendam venisset, vltimis

vite suæ annis; mulæ, & equi omnes, quibus ipse, comitatusque vehebatur, hospitis vel domesticorum eius culpa incendio necati sunt. at nihilominus hospes incensi stabuli sui damnum resarciri a Carolo petijt, facileque impetrauit. Quandiū summū sacra pœnitentiæ magistratum tenuit, nulla vniquam munia ad eum pertinentia vendi permisit; cumque modica inde percipi emolumenta nunciaretur; tantum abest, ut doleteret; ut lætitia potius afficeretur. Cum Aronæ arcem Gubernator, ut ante diximus, occupasset; adduci nūquam potuit, ut de restitutione quidquam ageret, aut suo nomine agi pateretur a Borromeijs; qui tamen aliquot post annis eam a Philippo Rege receperunt. immo cum eadē re nuncio Romam allato, Gregorius Pontifex grauiter ferens, de ea restituenda suo nomine agi cum Rege iussisset; gratias egit ille quidem Pontifici: sed rogauit, ut ea omnia cura, rebus ecclesiæ suę potius perfecte consulere pergeret: de ijs reuera se vehementer sollicitum esse. atque vtiā, dicebat, in arcē Aronæ recidant, quęcumque possunt in ecclesiā committi. qua in re non rerum tantummodo humanarum contemptio nem; sed charitatem quoque insignē Ecclesiæ Carolus ostendebat; cuius rationes alijs vtilitatibus omnibus semper voluit anteferri.

Ad hunc locum ædificia referri possunt: quæ foris, & in vrbe magnis sumptibus ad publicam vtilitatē Carolus varijs temporibus extruxit. mitto profana, quæ Bononiæ, ac alibi quoque visuntur. Archiepiscopales, canonicalesque ædes eo loco ædificauit; quem a Ioanne Galeatio Sfortia Mediolani Duce Vidus Antonius Arcimboldus Archiepiscopus olim ad suam, canonicorumque habitatio nem obtinuerat. Cum enim ecclesiæ maioris ædificande causa, ædes ecclesiæ

De eius ædificationib⁹.
CAP. VIII.